

Forfatter: Brorson, Hans Adolph

Titel: Udrag fra Svane-Sang ; Lissabon ; Mindre digte ; Prosaskrifter ; Tillæg : Paul Diderichsen: Filologisk redegørelse. Arthur Arnholtz: Brorsons vers- og sangkunst. - 1956

Citation: Brorson, Hans Adolph: "Svane-Sang ; Lissabon ; Mindre digte ; Prosaskrifter ; Tillæg : Paul Diderichsen: Filologisk redegørelse. Arthur Arnholtz: Brorsons vers- og sangkunst. - 1956", i Brorson, Hans Adolph: *Svane-Sang ; Lissabon ; Mindre digte ; Prosaskrifter ; Tillæg : Paul Diderichsen: Filologisk redegørelse. Arthur Arnholtz: Brorsons vers- og sangkunst. - 1956*, 1951-56, s. 530. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-brorson03grval-shoot-idm140139952742736/facsimile.pdf> (tilgået 13. marts 2024)

Anvendt udgave: Svane-Sang ; Lissabon ; Mindre digte ; Prosaskrifter ; Tillæg : Paul Diderichsen: Filologisk redegørelse. Arthur Arnholtz: Brorsons vers- og sangkunst. - 1956

En anden trøst, en positiv og sært fængslende oplevelse, har det været under arbejdet at komme de religiøse folketoner på nærmere hold. Deres ry har ikke været for godt herhjemme. Evald Tang Kristensen ser i dem sin værste fjende, fordi de har fortrængt de gamle folkviser, både deres toner og deres ånd:

„Man har undret sig over, at den indre mission gjorde så sterk fremgang i Vestjylland ... Men hvor der er mange pietister, der har fordom været mange indehavere af vore folkeminder og læser af viser, og derfor tor jeg med sandhed sige, at ingen fremtoage i vor tid har gjort folkeminderne så magen skade som den indre mission, netop jordi den påkaldet beslagtede andelige interesser, bemærkiger sig, hvad den kan deraf, og drejer sådan om på mennesket, at hvad der før var ekstetisk natur og sund menneskelighed, nu med vold og magt og magtsprogs skal hekjæmpe, dæmpes og fordrømmes ... Derfor ser jeg meget skjævt til ... denne andsretning, idet den frarører mig mine kilder ... forkludrer ... vor folks helligste øje ... trumper med jernhæl på, hvad der burde frenes og fremelskes ...“¹⁾.

Evald Tang Kristensens påvisning af de gamle verdslige visers og de yngre forsamlingsstoners fælles grobund i særlige, musisk prægede dele af almuen er åndfuld; men hans konklusion synes mig for drastisk og ensidig. Man kan ikke simpelthen sætte plus ved den gamle livsholdning og minus ved pietismens. At drøfte livssyn ligger dog uden for nærværende afhandlings plan; her skal kun meddeles en æstetisk betragtning.

H. Grüner-Nielsens interessante teori²⁾), at de danske salmeom-syngninger væsentlig skulle skyldes den baroke orgelmusiks koralforsiringer, mens de norske »mere minder om den katolske kirkesangs melismer«, passer bedst med det ældre sangstof fra reformationen til Kingo. De yngre danske melodier (Brorsontonerne) synes mest at være skolelærer- og lægmandskompositioner af billigste slags. Sand når helt ned til den kendte vals »I lemmer, hvis hoved« (I, 58; brugt på Viborg-kanten endnu i 1940'erne — efter meddelelse fra provst Noring) og lignende frejdige bondedanse (I, 42 og 45 b). Besynderligheder kan også forekomme som melodien til »Kærligheden kundes« (I, 77), men også enkelte af stilfærdig inspiration. Og med de norske folketoner er det, som inspirationen får overvægt. Mellem meget almindeligt, kejstet eller bizart møder vi her et væld af melodier, anderledes

¹⁾ Jyske folkeminder XI, 1891, s. 315 f.

²⁾ »Degnesang« (»Kingotoner«) i Herningegnen i 1880'erne (Festakr. I. H. P. Hansen 1949, s. 239-249).